

1927 G O S P O D A R Št. 11.

Narodni poslanec Vlad. Pušenjak:

Izenačenje davkov.

(Konec.)

Usoda davčnega načrta.

Vsled padca vlade, kateri se je izvršil brez vsakega stvarnega razloga in na parlamentarni način, je padel v vodo 1 davčni načrt in, ako so vesti, katere prihajajo iz Belgrada, resnične, da je računati z volitvami v jeseni, je tudi izenačenje davkov odloženo najmanj za leto dni, mogoče pa za več let, ako bi volitve tako večino Narodne skupščine in tako vlado, katere se ne ogreva za izenačenje davkov. Imamo pokrajine v naši državi, katere ne žele izenačenja davkov, katere žele, da bi vedno trajale sedanje razmere, ko nekatere pokrajine plačujejo ogromne davke, dočim je plačilo drugih pokrajin — nezadostno.

Kako izgleda od davčnega odbora predelani davčni zakon?

Lansko leto sem v člankih poudarjal, da se bo Jugoslovanski klub zavzemal za to, da bo davčno breme po novem davčnem zakonu milejše, da bo Slovenija razbremenjena. Radi tega nismo pristali na predloženi načrt zakona, temveč smo stavili nešteto predlogov in dosegli, da se je tudi mnogo naših predlogov sprejelo in da izgleda zakonski načrt popolnoma drugače sedaj po pretresu v davčnem odboru. — *Opravičeno lahko trdim, da smo v splošnem pri vseh davčnih vrstah dosegli znatno znižanje davkov, davki bodo za polovico nižji če se ta načrt sprejme, dosegle so se razne ugodnosti, katerih prvoten načrt ni poznal. To bi se ne doseglo, ako bi i mi, kakor so to delali Radičevci, molčali in glasovali za vladin načrt.* Hrvaški listi in Kmetski List, ki so me lani napadali, ko sem se z vnmogo potegoval za zboljšanje davčnega zakona, niso ničesar omenili in gotovo tudi ne bodo, da je po naši zaslugi davčni zakonski načrt znatno izboljšan in da bo na podlagi tega zakona, ako ga bo odobrila Narodna skupščina, davčno breme za Slovenijo znatno nižje ko do sedaj.

Glavne pridobitve bi bile:

1. Črtal se je član zakona, ki je dajal ministru financ pravico, da more na vse vrste davkov ali na posamezne davke naložiti doklade, ako se mu zdi, da niso predpisani davki dovoljni.
2. Zemljiški davek ne znaša 20% katesterskega čistega donosa, temveč se bo vsako leto določeval v finančnem zakonu. To je velevažno, ker bo na ta način mogoče prilagoditi zemljiški davek padajočim cenam kmet. pridelkov.
3. Hišno-najemni davek je nižji za 4%, mesto predlaganih 20% znaša 16%, oproščajo se od hišno-razrednega davka hiše, ki služijo za stanovanje kmetom in njih delavcem, hiše obrtnih, industrijskih in rudarskih podjetij, ki služijo za stanovanje delavcev teh podjetij, dočim bi se moralo po prvotnem načrtu plačati 20 dinarjev od vsake sobe.

4. Pridobnina za obrtnike se zniža od 12 na 10%.

5. Rentni davek se zniža od 10 in 15% na 8 in 12%.

6. Pridobnina podjetij, zavezanih javnemu polaganju računov, se zniža za 2% oziroma za 5%, kmet. zadruga so oproščene pridobnine, dočim bi po prvotnem predlogu morale plačevati pridobnino.

7. Pri dohodnini se zviša eksistenčni minimum od predloženih 3.600 na 4.800 dinarjev (obljubljeno je i nadaljnje zvišanje zvišanje na 6.000 Din), davčna stopa se začne z 1%, dočim je pri prvotnem načrtu počela z 2.5%, dosegla se je cela vrsta ugodnosti glede odbitkov pri izračunanju dohodkov.

Naše stališče.

Z doseženimi pridobitvami še nismo popolnoma zadovoljni, potrebne so še nekatere spremembe davčnega zakona, četudi smo ga v odboru znatno izboljšali. V prvi vrsti zahtevamo, da se še zniža davčna stopa za hišno-najemni davek, za pridobnino za obrtnike in male trgovce, rentni davek in priznajo še nekatere ugodnosti za predpis dohodnine. SLS se zaveda, da je omiljenje neznosnih davčnih bremen predpogoj za ozdravljenje gospodarske krize, osobito krize kmetijskega stanu, zato ne bo odnehala od svoje zahteve, da se morajo čimprej potom novega davčnega zakona izenačiti davki v celi državi in omiliti pretirana davčna bremena v nekaterih pokrajinah, med katerimi prednjači Slovenija.

Slana:

Hišno-davčna prostost po novem fin. zakonu.

Novi finančni zakon za leto 1927/28 je v členu 81 prinesel nekaj prepotrebne davčne olajšave za novozidane hiše. Kakšne so te ugodnosti?

Na ozemlju vse kraljevine (izven Belgrada) se oproščajo najmarine nove zgradbe in deli obstoječih zgradb, ki se sezidajo z odobritvijo gradbenih oblasti, in sicer: v krajih s preko 50.000 prebivalci za 20 let, v krajih s preko 20.000 prebivalci za 15 let, v ostalih pa za 10 let.

Za naša mala mesta in vse podeželske kraje pride tedaj v poštev samo zadnje omenjena doba 10 let. Pomniti pa je, da zakon, kot vidimo, oprošča nove zgradbe samo najmarine, nikakor pa ne razredarine in tudi pribitkov ter doklad ne kot recimo preje do konca leta 1925 dozidane hiše. Zato bo ta prostost prinesla ugodnosti le onim hišnim lastnikom, ki imajo nove hiše celotno ali vsaj delno v najemu in pa krajem, kjer se odmerja tudi hišnim lastnikom najmarina, ne pa razredarine (Ljubljana, Kranj i. dr.). Eder si je ali si šele bo sezidal novo hišo, kjer bo stanoval v njej sam, nima nikakih ugodnosti po tem novem zakonu. Zanj pride v poštev samo stari zakon iz leta 1911, ki nove hiše oprošča za 6 let najmarine in razredarine, seveda

samo temeljne, ne pa tudi pribitkov in doklad. Poleg tega ima stari zakon še to ugodnost, da se od hiš, ki so bile zgrajene po letu 1911 po preteku davka proste dobe pobira najmarina v znižanem iznosu 10 in pol odstotne mesto 12 odstotne.

Po novem finančnem zakonu dovoljena davčna prostost najmarine se zadobi s posebno prošnjo, ki jo je treba vložiti v 30 dneh od dne, ko se je izdalo privolilo za porabo hiše, če pa se hiša prične uporabljati prej, 30 dni od dneva dejanske uporabe. — Od istega dne se računa tudi začetek oprostitev.

Oprostitev se skrajša za dvakrat toliko časa, za kolikor se prošnja pozneje vložil.

Tedaj so roki za prošnjo in neugodnost za zakesnelost krajši in strožje kot po zakonu iz leta 1911 za 6 letno prostost. Po zakonu iz leta 1911 je treba prošnjo vložiti v 60 dneh od dne, ko se je stavba dogradila in se tudi davčna prostost računa od tega dne dalje. Če pa je taka prošnja vložena prekasno, se računa sicer začetek prostosti tudi od dne dograditve stavbe dalje 6 let, toda prošnjik jo prične uživati šele s pričetkom letne četrti, ki prične po dnevu vložitve prekasne prošnje.

Za one, ki so hiše dogradili v l. 1926 in do konca marca 1927 in niso dobili razen 6 letne prostosti po zak. iz l. 1911 druge ugodnosti, napravlja novi finančni zakon izjemo ter jim tudi daje zgoraj omenjeno prostost naknadno v enaki izmeri, če so vložili lastniki prošnjo v 45 dneh od dne, ko je stopil finančni zakon v veljavo, tedaj od 1. aprila do 15. maja 1927.

Kako mora biti opremljena prošnja za gornje davčne oprostive? Prošnja mora vložiti hišni lastnik sam, v njej kratko navesti, za katero stavbo gre in prositi, naj se mu dovoli hišno-davčna prostost po obstoječih zakonih. Prošnji mora priložiti:

- a) gradbeno dovoljenje stavbne oblasti (tedaj navadno županstva);
- b) stavbeni načrt vidiran po županstvu;
- c) stanovanjsko vselitveno, porabno dovoljenje, ki mora vsebovati izjavo županstva, katerega dne se je stavba pričela graditi in katerega dne je bila dograjena;
- đ) prostorski popis (ta zadnji ni nujno potreben).

Kolkovati je treba prošnjo s kolekom za 5 Din, priložiti jej kolek za 20 Din za rešitev, na vsako prilogo pa nalepiti kolek za 2 Dir.

Prošnjo je treba vložiti na davčno okrajno glavarstvo onega okraja, ki se v njem nahaja nova hiša.

Priporoča se PRVI SLOVENSKI ZAVOD

Vzajemna zavarovalnica

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA 17

ki je edini te vrste — Podružnice: v CELJU, Breg št. 33 — ZAGREB, Haeclnova ulica 12 — SARAJEVO, Koroševa ulica 15 in v SPLITU, ulica XL puka.

KMEČKI DAN ZA FANTE IN MOŽE BO NA SLINOVICAH PRI KOSTANJEVICI

prvo nedeljo po blinkočih, dne 12. junija. Ob 9 sv. maša v cerkvi M. B. Dobrega sveta. Nato veliko zberovanje pred cerkvijo, za slučaj manj ugodnega vremena pa v Društveni dvorani v Kostanjevici. Nastopi več dobrih govornikov. — Vabijo se molje in tantje iz vse okolice.

Slana:

Davek na poslovni promet.

so že nekatera davčna oblastva za l. 1927 odmerila ter razgrnila zadevne odmerne zapiske pri občinah. Plačilnega naloga ne dobi razen onih, ki vodijo knjigo opravljene prometa in onih, ki jim je davek odmerjen naknadno, nihče; zato naj vsak, ki je temu davku zavezan, pazi na oklic županstva pri cerkvi in na razglas na občinski deski, da pravočasno irve, kdaj lahko odmero vpogleda pri županu. Odmerni izkazi so na vpogled razgrnjeni 15 dni, po preteku teh 15 dni pa prične teči prizivni rok zopet 15 dni. Pri pritožbah moramo ločiti dve vrsti davkoplačevalcev: oni, ki je znašal njegov promet v letu 1926 od 15.000 do 360.000 Din imajo pravico do pritožbe proti temu davku le, če so vložili pravočasno prijavo v mesecu januarju; drugi pa, ki je znašal njihov promet pod 15.000 Din, imajo pravico pritožbe, ker niso obvezani po zakonu vložiti prijave.

Davek znaša 1% od celokupno opravljene prometa v letu 1926 izvzema onega prometa, opravljenega z državo. Pri tem niso dopustni nikaki odbitki recimo stroškov ali izgube, ali podobnega, kot nekateri povprečno mislijo in je paziti, da se ne bodo pritožbe gibale v tej smeri, ker bi bile nepotrebne in takoj zavrnjene. Če komu ni jasno, kako mu je odmerjen davek, naj se obrne na davčno oblastvo v roku razpoložljivih odmernih izkazih ali v prizivnem roku za natančnejše in podrobnejše pojasnilo.

Prunive je treba kolehovati s kolekom na 20 Din, prosnje za odmerno podlago s 5 Din. Obče je nasloviti na davčno okrajno oblastvo onega okraja, ki se v njem nahaja obratovališče obdavčbeno.

Inf. R.:

Zgodnja košnja trave.

Ze par let sem so naši kmetovalci le slabo spremljali seno in dobili malo vredno krmo, ker jim je pri košnji in snenju vedno nagajal dež. Ko so naposled vendarle imeli seno doma, so videli, da je to prav naprav sama slama brez posebne krmilne vrednosti. Posledica take pobe se je tudi opazila predvsem na sejnih, kamor je prihajala samo mršava živina, pa tudi v mlekarinah, kjer je bilo vedno manj mleka. Vsak živinorejec pa tudi dobro ve, da je med senom in senom lahko velika razlika: 10 kg dobrega, tečnega sena bo kravi dobro zaleglo in dalo obilno mleka; 10 kg slabega pa bo mleko takoj osušilo. To občutijo posebno jasno gospodinjje, ki pruvijo: 5 kg dobrega sena več zaleže nego

10 kg slabega. Zato je naravno, da bi moral vsak kmetovalec gledati na to, da spravi pod streho čim najboljšo krmo, četudi je je morda manj.

Kaj se zgodi pri travi, ko raste? Trava zbira v svojem rastlinskem telesu potom zelenega listja in drugih delov ter korenin hrano iz zraka in zemlje. Z njo zalaga vse dele rastline. Ko pa začne cvesti, tedaj gre večina hrane v cvet, v cvetju pa v plod, seme. Ko je rastlina ocvela in nastavila plod, je pravzaprav dovršila svojo glavno življenjsko nalogo. Tedaj se hranilne snovi, ki so še v tekoči obliki, iz celega telesa zbirajo v plodu, med tem ko ostali deli rastline olesenijo in zavzamejo slamnato obliko. Plod, oziroma seme vsebuje redilne snovi v skrčeni obliki, ostali deli rastline so pa večinoma sestavljeni iz neprebavljive lesnine ali celuloze, glede krme jim pravimo, da so prazni.

Iz tega sledi: Trava ima največ lahko prebavnih redilnih snovi v sebi tedaj, ko začne cvesti. Ko pa ocvete in napravi seme, tedaj je večina hrane zbrana v semenu, ostali deli rastline pa je prazen.

Če torej pokosimo travo takoj, ko začne cveti, imamo v njej polno lahko prebavnih snovi in malo lesnine; taka krma je tečna ter mnogo zaleže pri prehrani živine. Če pa čakamo s košnjo po cvetju in morda še pozneje, bomo spravili domov malo vredno slamo. In naj se temu pridruži še slabo, deževno vreme, ki iz pokosene trave izpere še tisto malo hranilnih snovi, ki so v njej še ostale, tedaj je krma za nič.

Iz teh razlogov bi nujno priporočali kmetovalcem, da začno čimprej s košnjo trave, četudi bodo morda nekoliko manj pridelka spravili domov, zato jim bo pa ta veliko več zalegel. Tudi naj naenkrat pokosijo samo toliko, kolikor si upajo dobro spraviti pred dežjem. Dokler namreč trava še raste, tedaj jo dež in povodenj ne izpereta. Če je pa že posekana, tedaj jo deževnica popolnoma izluži in napravi iz nje slamo. Najboljša je krma tedaj, če se hitro posuši in spravi in pride čim manj pod vpliv rose, kajti tudi ta škoduje dobroti sena. Še enkrat svetujemo kmetovalcem: kosite svoje travnike čimprej in hitro spravljajte seno, da boste imeli dobro, tečno krmo!

Fr. Wernig — Laško:

Nov način spravljanja krme za zimo.

Ze zdavnaj se je zavedal človek in je preizkusil čisto izkustveno, da je zelena krma najnaravnejša, najprikladnejša in v gotovih okoliščinah najzdravejša piča za vse odrasle domače živali, zlasti za molzne krave in za svinje. Ne smemo se torej buditi, ako so že stari Egipčani in Rimljani skušali najti način, kako ohraniti krmo tudi za zimo v svežem in zelenem stanju. Saj vemo vsi, da nam krave pri sveži krmi najboljše molzejo in da se prašiči po-butijo najboljšo pri sveži, zeleni krmi. Ohranitev zelene krme v svežem stanju tudi za rimsko dobo pa je prvotno vsled nezanesljivosti tega spravljanja povzročila

velike težkoče, vendar je dandanes način svežega, zelenega spravljanja ali konserviranja (okisanja, ansiliranja) zelene krme že tako spopolnjen, da ga lahko smatramo povsem sigurnim in za večje kmetije s pretežno molzno rejo krav splošno priporočljiv.

Okisanje krme se vrši podobno kakor priprava kislega zelja v posebnih lesenih, betonastih ali železnih stolpih. Tak stolp se imenuje »silo« in pripravljane krme v njem — ansiliranje. Predpogoj za uspešnost vsakega ansiliranja je za vodo in zrak absolutno nepropusten silo in močna ter izdatna stikalna priprava. Amerikanski, nad 10 m visoki stolpi so sicer večinoma brez stikalnic in tudi brez pokrovov. Potrebno stisnjenje izvrši delavec z enostavnim tlačanjem pri izravnavanju krme in odzgoraj se pri napolnjenem stolpu dene razrezana koruzna slama ali pa plast manjvrednega plevela, ki se sicer v višini 10 do 20 cm skvari.

V Ameriki se dandanes ansiliranje ne smatra več kot pripomoček za ohranjanje krme v dobi deževnega vremena pred pokvarjenjem, ampak se okisanje smatra kot glavno oporo zimskega krmiljenja in Amerikanec uporablja za konserviranje svoj najvažnejši in najlahtnejši pridelek, to je koruzo. V Kanadi, v krajih, kjer turčica ne uspeva, so s prav dobrim uspehom uporabili za ansiliranje mešanico iz ovsa, grašice in graha. Vendar je preizkušeno, da je koruza vsled velike množine sladkorja najidealnejši in najzanesljivejši sadež za okisanje. Same stročnice dajo zanj okusno ansilažo.

Koruzo za ansiliranje, ki se pozanje približno deset dni pred zorenjem, ko zrnje postaja trdo, a je še vendar mlečno, se na stroju zarezje od 2 do 3 cm dolgo rezanico in se stlači v silo. Ta način konserviranja smo videli lansko leto sicer tudi ob priliki poučnega izleta gornjesavinjskih kmetovalcev v Labudsko dolino v Avstriji pri švicarskem posestniku gosp. Nötzliju. Le-ta je imel pripravljeno meseca oktobra najbujnejšo koruzo (konjski zob), kakor je nismo videli v celi Savinjski dolini, za okisanje. Pokosil je daleč na okoli najlepšo ozimno rž v dobi mlečne zrelosti za ansilažo in je nalašč v to svrhu prideloval tudi ajdo in proso. Predelava zelene žita v ansilažo in pokladanje kisle krme svojim 80 kravam, prvovrstnim molznicam, se mu je po njegovem računu dvakrat bolje izplačalo kakor pridelovanje zelene žita, pri katerem gre vsled olesenosti polovica redilnih snovi v slami v izgubo in trpi tudi prebavljivost redilnih snovi v suhem zrnju. O prav ugodnih uspehih s konserviranjem koruze poroča letos tudi posestnik E. von Fest v Št. Petru pri Gradcu.

Okisujemo pa tudi vso drugo krmo in predvsem krmila, ki so vsled slabega vremena posebno v pozni jesenski dobi ne dajo več posušiti. Na avstrijski kmetijski preizkusni postaji v Admontu sem lansko leto videl spravljeni sredi leta svežo črno deteljo ob največjem dežju v silo. Kmetovalec g. Kofler iz Hirta na Korošem po-

roča, da uporabljajo že tretje leto s prav dobrim uspehom svojo leseno silo. Lansko leto je v celem deževnem mesecu juniju kosil vsak dan travo in jo je ansiliral, do čim se je drugim kmetovalcem vsled nemogočnosti sušenja polovica krme pokvarila. Letos pozimi in spomladi, piše gosp. Kofler, je vsled okisanja imel najboljšo polnovredno krmo za svoje krave, ki so dajale pri krmljenju z ansilažo brez dodatka vsake tečne klaje toliko mleka kot nikdar poprej. Srednje težki kravi se da dnevno 15—15 kg ansilaže.

Pri konserviranju zelene krme moramo uvaževati predvsem načelo, da zeleno krmo spravimo v silo še v svežem stanju, jo stlačimo oziroma stisnemo tako, da jo ne pustimo, da se segreva ter da s pomočjo primerne stiskalnice in event. naknadnega obteženja stisnemo iz nje ves zrak in s tem onemogočimo vsako kvarno razkrajanje vsled raznih škodljivih bakterij.

Lesene in cenene sile izdeluje in ev. razpošilja pri nas tudi stavbenik g. Korosec, Gorenje št. 7, Šmartno ob Paki. Pri njemu dobe kmetovalci za nizki honorar tudi načrte in proračune za silo naprave različnih velikosti. Sporočiti mu je samo, za katero množino krme (10, 20, 50 m³ itd.) želi posameznik silo, ki si ga po načrtu lahko napravi vsakdo sam in s svojim materialom.

Hmeljski škodljivci.

(Konec.)

Mnogo hujši sovražniki hmelja so v novjšem času pa rastlinski škodljivci, med katere prištevamo predvsem peronosporo. Kakor je peronospora v začetku svojega razvoja na trtah uničila cele letine, tako je tudi peronospora na hmelju v zadnjih letih na Nemškem in Češkem znatno poškodovala ogromne nasade. In ta bolezen je prišla tudi v Slovenijo; bati se je, da bo tudi pri nas kakor že drugod. Zato se morajo vsi hmeljarji z vso vnemo oprijeti obrambe proti njej. V Savinjski dolini je nastopila in povzročila znatno škodo že 1924. l. in od tedaj se širi vedno bolj. Njen nastop pa je več ali manj odvisen od vremena. Čim bolj mokrotno leto je, tem huje napada; v suhih letih manj. V splošnem velja za vse škodljivce načelo, da pospešuje mokrotno vreme razvoj rastlinskih, suho in vroče vreme pa razvoj živalskih škodljivcev. Temu primerno se mora vsak hmeljar pripraviti za boj proti posameznim škodljivcem.

Peronospora napada liste, poganjke, trte in tudi kobile ter se pojavlja v treh oblikah, ki se razločujejo po barvi: vijoličastomodri, sivi in črnkasti. Napadena in bolna rastlina zaostaja v rasti, členi na trtah postajajo krajši, listi ne morejo usnavljati, rastlina slabi in se začne sušiti. Če je vreme suho in zemlja močno gnojna, tedaj se rastlina kmalu popravi in začne nanovo poganjati. Najbolj nevarna pa je peronospora za hmelj tedaj, če je ob času cvetja vreme vlažno. Tedaj se cvet sploh ne razvije; če se pa vendar, ostane kobilja drobna in v njem ne more nastati zadostno hmeljne moke — lupulina.

Zoper peronosporo imamo več sredstev: 1. vničevanje podivjanega hmelja; 2. takojšnje privezovanje hmeljskih trt na droge oziroma napeljevanje hmeljskih trt na droge oziroma napeljevanje na žico; 3. odstranjevanje in sežiganje okuženih poganjkov, kuštrovcev in listov; 4. gnojenje hmelja bolj s fosfatnimi in kalijevimi gnojili manj pa z dušičnatimi; 5. pravilno, pravočasno in ponovno škropljenje hmeljskih nasadov z modrogalično zmesjo; 6. sežiganje dozorelih poganjkov, listja in drugih odpadkov ter plevela.

Galično-apnena brozga se prireja na ta način: Določena množina modre galice, (n. pr. 1 kg) se raztopi v škafu vode tako, da jo obesimo v vrečico v škaf. V drugi posodi zmešamo z vodo dvakrat toliko apna, (n. pr. 2 kg). Ko je galica raztopljena in apno zmešano, zlijemo apno vodo v raztopino galice in dolijemo toliko vode, da dobimo 100 litrov brozge. S to škropimo hmelj in sicer ne samo po vrhu listov, ampak tudi od spodaj. — Za prvo škropljenje, ko je hmelj 1 meter visok, vzamemo pol do tričetrt kg galice, pri drugem škropljenju en kg in pri poznejšem pa do poldruega kilograma.

Stari hmeljarji so že toliko izučeni, da vedo: brez škropljenja proti peronospori in drugim škodljivcem ni zadovoljivega pridelka. Ta nasvet bodo morali vpoštevati tudi novejši hmeljarji, da ne bodo vsled neuspehov razočarani.

Pozeba na vinski trti.

Letos so ponekod tudi pri nas napravili ledeni močje občutno škodo po vinogradih. Mnogi ne vedo, kako je s takimi trtami ravnati, posebno kjer je mladje pozebo sedaj sredi maja. Nakratko hočem povedati in našteti različne načine pomladanske pozebe, in sicer: 1. Če so očesa ali popki takorekoč še v volni pozebli, tedaj poženo podočki nanovo, ki so le deloma rodovitni; glavni pridelok je seveda odpadel. Veliko hujša je seveda zimska pozeba, ki uniči pravzaprav drugega razreda, tudi če poženo, niso rodovitni; v tem obstoji razlika med pomladansko in zimsko pozebo popkov. 2. Poganjki pozebejo, ko so dolgi 3 do 6 cm, popolnoma ali pa le deloma; tukaj je najbolje počakati en dan, da postane škoda pregledna. Nepoškodovane poganjke pustimo sevda pri miru, medtem ko vse ostale poškodovane odščipnemo ali podberemo z drugimi nerodovitnimi poganjki vred, kakor je pač navada pri mandanju. V primeru, da moramo podbrati veliko mladja na isti trti, potem moramo pustiti več nerodovitnih divjih poganjkov, da bomo imeli spomladi kaj rezati. Sicer pa poženo podočki kmalu nanovo tudi tu in pričakovati je še majhen pridelok. 3. Mladje pozebe v dolžini 15 do 25 cm, in sicer le vršički; zarod je ostal neprijeten. Ta primer se je ponekod pri nas letos dogodil. Tu se pa morajo odmrli deli takoj odstraniti, najbolje gladko odrezati, drugače trpi spodaj stoječi zarod

ter se posuši. Pozebli deli listov namreč močno izhlapevajo vodo in odtod izvira nevarnost. Ako pa so pozebli cell poganjki z zarodom vred, potem jih odrežemo z nožem do podočkov na ½ cm dolžine proč od lanskega lesa.

Redko pozebejo trte, ko je mladje že 35 do 50 cm dolgo. Če so posmojeni le vršički, je najbolje vse skupaj pustiti na miru.

Vsa dela imajo namen, da ohranimo trto v dobrem stanju; ne smemo pa pozabiti, da moramo pozeble trte gnojiti še v istem letu, in sicer najbolje s čilskim solitrom, da se trte opomorejo. Na 1 oral se vzame približno 40 kg čilskega solitra. Zelo priporočljivo je tudi, če se gnoji trtam tudi obenem s superfosfatom (100 kg na oral) in 50 kg kalijeve soli (na oral). Pri bodoči reznji pozimi se moramo tudi na pozebe ozirati. Treba je vzgajati nov rodni les ter izbrati le dobre mladike in šparone.

I. Ogrin:

Omet.

(Konec.)

Drugi pogoj, da bo omet trden, je njegova podlaga. Zidovje, bodisi iz kamna, opeke ali iz točlenega materiala (beton), mora biti dovolj trden, da ne počne sam razpadati z ometom vred. Na zid najslabše vpliva vlaga in mokrota sploh, zato tudi vidimo, da omet odpada najprej na onih delih, kje je zidovje najbolj temu povrženo.

Ako se na sveži betonski zid nameče omet, le-ta slabo drži.

Paziti moramo osobito pri novem zidu, da se zidovje v surovem stanju dovolj osuši. Čim debelejša je zidovje, tem več časa je potrebno, da izgine mokrota, ki smo jo napravili s tem, da smo rabili malto pri zidanju in pokladanju posameznih kamnov.

Da omet dobro drži je tudi važno, da ploskva surovega zidu niso pregledke. Tudi je prav, da niso zidni sklepi prepolni, da se tako omet zaklini in prebije med te sklade. Omet mora imeti kakih 2 cm debeline.

Površje zidovja mora biti očiščeno in izprano od vsakega prahu in nesnage. Malta pa mora biti dobro vržena na zid, ne samo prilepljena. Tako dobro pripravljen omet se potem tudi kemično zveže s površjem opeke ali kamenjem v takozvano »adhezijo«. Zato na odstranjenem ometu, na stari že rabljeni opeki ali kamenju omet nikdar tako dobro ne drži, ker je zopetna taka kemična zveza le slabotna.

Na omet vpliva nevarnost razrušenja od obeh strani, na zunanjo pa po vremenskih činiteljih kakor vetru, vlagi, dežju, ledu, vročini, na notranji strani pa po razpustu kemične zveze z zidnim kamenjem, osobito če na te zopet vplivajo zgoraj navedeni elementi. Tako počne razpadati in mi pravimo, da stavba kaže rebra.

Apnena malta se sicer polagoma strdi, a če je dobra, drži zelo dolgo, četudi je izpostavljena vremenskim vplivom. Za apneno malto je važno, da je apno starejše in uležano ter dobro shranjeno in pokrito. Pod 2 meseca staro apno je za omet zelo slabo.

Za vlažno in mokroto podvrženo zidovje rabimo z uspehom cementno malto, ki se zelo hitro strdi. A če je zidovje zelo zglašeno, vsled slabe lujkavosti ne pripuščajo zraku in tako se nabira v prostorih zelo velika vlaga. Tudi gotove kisline vplivajo in razjedajo cementno malto.

Kako se doseže hitro strjenje apnene malte, smo že prej omenili in da se ta podaljša na ta način, da se primeša apneni malti nekaj cementa.

Najboljše za ometanje je gorki poletni čas, vendar ne ob veliki vročini, tako da solniti žarki ne pripekajo na višočje se ometavanje. Ako se omet pravočasno do dobra ne presuši, in voda ki se še nahaja v ometu, zamrzne, je gotovo, da omet odpade.

V naših krajih moramo torej zunanje stene ometavati le še v zgodnji jeseni, da se do zime omet popolnoma osuši. Važno je tudi, da ometa, ki ni še suh, ne pobelimo. Kajti s tem napravimo na površju zgoščeno mrežo beločja, ki ne pripušta dovolj zraka in s tem ogljikov kisline do plasti ometa. Tak omet se potem zelo počasi suši.

Ko začne potem omet razpadati bodisi že iz kakršnegakoli vzroka, se ta navadno zakrpa in odpada mesta obnovijo. Ker je teh vedno več, je taka »likarjica« le začasna. Naravno je, da na razpadajočem ometu tudi belež slabo drži, in že po par letih odpade. Apneni belež tudi ne drži, ako je bil omet prej z oljnato barvo pobarvan. Velika škoda je, da se meče denar na tak način za popraviljanje ometa, zlasti če je omet v celoti slab, kar naj se vselej pusti preiskustiti po strokovnjaku.

V takem slučaju je najbolje, da se nekaj več žrtvuje in ves omet odstrani ter se napravi nov.

Za tako delo je najboljši čas v pozni pomladi od srede maja do konca julija. Zidovje je treba dobro zmesiti, sprati in ga pustiti nekaj dni, da se osuši. Eventuelni razpadi zidu se na novo pozidajo in zakrpa, nato se stene s prav redko cementno malto oblijejo oziroma omečejo, potem se s podaljšano debelo malto omečejo, nato pa pride fina apnena malta, ki mora biti dobro zgijena in zaribana. Fina malta mora biti debela le 8 do 10 mm ter se mora napraviti še na svež grob omet. Tako napravljen omet bo trajal potem zopet precej časa in tudi belež ali apnena barva bo dobro držala.

Robot omet takozvan ošvrkan (Spritzelwurf). Stene, s tem ometom pripravljene, imajo sicer to prednost, da se da s tem napraviti še pri prosti arhitektura in da nam paglavci sten ne popišejo. Vendar tak omet za naše kraje ni priporočljiv, četudi je najcenejši. Ta omet ima še to napako, da se valed prevelike luknjivosti jako dobro nabira v njem sneg, led, mokrota in prah in ga vse to začne kmalu razjedati.

Ometi se delajo navadno gladko. Tak omet dobro prime belež in je tudi primerno luknjitav, kar je potrebno za zidovje; to je podobno kot pri živih bitjih pljuča. Tak omet je najprimernejši in najkrpežnejši za notranjščino in za zunanjščino.

Cene.

g Ljubljanski trg. Cene živlom so v glavnem neizpremenjene, edino pri zeleznjavi je opaziti stalno nazadovanje cen, kakor prihaja na trg več blaga. Le mesarji so dvignili cene mesu, kar ni niti najmanj opravičeno, kajti živina je ostala v ceni skoraj ravno ista kot pred mesecem dni. Nikakor ni umestno, da en, primeroma pičli obrtni stan, bogati na račun kmetov in konsumentov. — Plačevalo se je: Meso in mast: goveje meso 15—18 Din, teleče 17—20 Din, svinjsko 20—25 Din, slanina 21—23 Din, mast 24—25 Din, ovčje meso 13—14 Din za kg. — Perutnina: piščanci 10—25 Din, kokoši 25—40 Din komad. — Mlečni proizvodi: mle-

ko 2.50—3 Din liter, sirovo malso 45 Din, čajno maslo 55—60 Din, kuhano 48 Din kg. Jajca: 0.75—1 Din komad. — Mleviski proizvodi: moka »0« 5.50—6 Din, koruzna moka 3—4 Din, ajdova moka 6 do 9 Din kg. — Krompir 1.25—1.50 Din, novi krompir 6—8 Din kg.

g Žitno tržišče. Vsled neugodnih vremenskih razmer je stanje žitne setve manj ugodno in se tudi izgledi nove žetve presoajo nepovoljno. Predvsem prihajajo te vesti iz Amerike, kjer je v Kanadi zapadel sneg in so nastale velike poplave; pa tudi v Zedinjenih državah je poplava Missisipi uničila ogromne površine ozimine. Neugodna so dalje poročila iz Argentine. Tudi Evropa se pritožuje čez slabo vreme, posebno Rumunija, Poljska in Madjarska, kjer je bila prvotno suša, potem pa dež, mraz in slana, ki so poškodovali jare setve. Vsi ti pojavi so vzrok, da se cenl letošnja svetovna letina manj povoljno in sicer da bo manjša nego poprečna žetev zadnjih desetih let. Posledica teh neugodnih vesti je, da so se v Ameriki cene nenadno dvignile. To je pa zopet zaustavilo kupčijo. Pri nas kakor tudi na dunajski borzi se vpliv Amerike ni pojavil, ker je konzum zaenkrat krit. Cene na blagovni borzi v Novem Sadu so samo malo porasle in so notirale: za 100 kg v vagonskih dobavah, postavljenico blago v vagon na oddajni postaji: pšenica baška, 76 kg težka, 330 dinarjev, srbijanska, 74/75 kg težka, 293 Din, koruza baška v Novem Sadu 185 Din, sremska Indija 180 Din, srbijanska rumena 175 Din, banatska 175 Din. Moka baška »Ogg« 460 Din. Otrobi bosanski v Sarajevu 150 Din.

g Tržišče z lesom. Položaj na našem lesnem trgu je precej ugoden, edino povpraševanje po prvovrstnem blagu je slabo. Cene gradbenega lesa so se nekoliko dvignile, izvoz rezanega lesa je živahen, parketni les se pa nadalje izvažava v Ameriko. Tržišče drv je mrtvo kakor ponavadi v tej dobi. Kakor se sodi, je ena tretjina lanskoletne produkcije ostala neprodana.

Živina.

g Živinski sejem v Ljubljani. Prignanih je bilo 279 konj, 22 volov, 37 krav, 6 telet, 483 prašičkov za rejo; prodanih je bilo 42 konj, 19 volov, 14 krav, 5 telet in 210 prašičkov. Kupčija je bila bolj mrtva. Cene so bile te-le: Konji po kakovosti po komadu od 500—4000 Din; voli za kg žive teže: 10—11 Din I. vrste; II. vrste po 9 Din, III. vrste po 8 Din; krave debele 5 do 7 Din, klobasarice 3—4 Din; teleta 12 do 14 Din. Prašički za rejo komad po 200 do 300 Din. Cene prvovrstnim volom so poskočile, kar je pripisati majhnemu dogonu.

g Mariborski živinski sejem. Prignanih je bilo 21 konj, 8 bikov, 148 volov, 383 krav in 27 telet, skupaj 597 komadov. Povprečne cene za kg žive teže so bile: debeli voli 8—8.50 Din, poldebili 7.50—7.75 Din, vprežni voli 6.50—7 Din, bikci 7.50—7.75 Din, debele krave 7.25—7.75 Din, plemenske krave 5—6 Din, klobasarice 2.75—4 Din, molzne in breje krave 5.50—6.50 Din, mlada živina 6—9 Din, teleta 7.50—9 Din.

Prodanih je bilo 300 kosov, od katerih v Avstrijo 29. Mesne cene: goveje meso 8 do 18 Din, teleče 10.50—20 Din, svinjsko meso 15—27.50 Din za kg. — Sejem je bil precej živahen in se je prodalo vse, kar je bilo boljše.

g Prašičji sejem v Mariboru. Dogon je znašal 214 prašičev, kupčija je bila srednja in se je prodalo 135 komadov. Cene so bile nastopne za komad: prašiči 5—6 tednov stari 80—125 Din, 7—9 tednov 150 do 225 Din, 3—4 mesece 330—350 Din, 5—7 mesecev 420—450 Din, 8—10 mesecev 530 do 600 Din, 1 leto stari 1100—1200 Din. Za 1 kg žive teže se je plačevalo 9.50 do 11 Din, mrtve teže 15—17 Din.

Razno.

g Semnji od 7. do 18. junija: Črnomelj (14.); Metlika (7.); Semič (15.); Stari trg v Belikrajin (13.); Kamnik (9.); Na hribu—Loški potok (7.); Kočevje (15.); Zdenica vas (13.); Brunik v krškem okr. gl. (13.); Bušča vas (7.); Jagnjenica (15.); Skočjan pri Mokronogu (9.); Št. Jernej (13.); Topolovec v krškem okr. gl. (7.); Radohova vas (7.); Št. Vid pri Stični (15.); Tirna v litijskem okr. gl. (9.); Vače (14.); Višnja gora (13.); Ig (9.); Ljubljana (8.); Vrhnika (13.); Zalog pri Ljubljani (18.); Lož (10.); Žiri (13.); Trebnje (13.); Jesenice na Gor. (7.); Radovljica (7.); Ljutomer (7.); Sv. Jurij ob južni žel. (13.); Sv. Jurij pod Rifa. (13.); Tinsko (15.); Sv. Urban pri Slivnici (9.); Lemberg (15.); Kapela pri Brežicah (7.); Pilštajn (9.); Brežice (13.); Sv. Duh (13.); Loče (13.); Št. Janž (13.); Rogatec (13.); Zalec (13.); Kozje (13.); Žigerski vrh pri Sevnici (13.); Sv. Barbara (15.); Kostričnica (15.); Mozirje (15.); Lembah (15.); Planina na Št. (15.); Sv. Rozalija (15.); Oplotnica (15.); Sv. Vid pri Ptuj (15.).

g 3. Planinski zbor se bo vršil na bialošni ponedeljek 6. junija v Kamniku v »Kamniškem domu«. Pričetek ob pol 10 dopoldne. Spored: 1. Letno poročilo planinskih odborov o stanju planin v njihovih področjih; 2. »Pašništvo in planšarstvo«, predava okrajni ekonom g. Josip Sušič; 3. »Živinoreja v kamniškem okraju«, predava načelnik živinorejske zveze g. Borci; 4. »Planinsko siraštvo«, predava mlekarški instruktor g. Pevc; 5. »Higijena pašnikov«, predava veterinar g. Rauter. — Polovična vožnja je zaprosena. — Popoldne se vrši poučni izlet na graščini Krž in Volčji potok.

g Razglas. Ministrstvo za poljedelstvo in vodo je odredilo prireditve letnih tečajev o obnavljanju in pospeševanju vinarstva ter je dalo v ta namen na razpolago potrebna sredstva. Letni poučni tečaji se bodo vršili za zeleno cepljenje trte in sadnega drevja in zatiranje boleznih od dne 20. do dne 24. junija 1927 v državnih trtnih in sadnih nasadih: 1. v Pekrah, pošta Limbuš pri Mariboru in 2. v Kapeli, pošta Slatina-Radenci. — Vsak udeleženec tečaja kot prispevek za prehrano. Kdor se želi udeležiti katerega izmed navedenih tečajev, se mora čim prej, najpozneje pa do 12. junija t. l. ustno ali pismeno prijaviti pri upravniku nasada, kjer se želi udeleževati tečaja. — Vel. župan Schaubach.